

**Uchwała Nr 26/2016/V
Senatu Politechniki Lubelskiej
z dnia 25 maja 2016 r.**

*w sprawie oceny funkcjonowania systemu biblioteczno-informacyjnego
Politechniki Lubelskiej w kadencji 2012-2016*

Na podstawie § 76 ust. 2 Statutu Politechniki Lubelskiej Senat
u c h w a l a, co następuje:

§ 1.

1. Senat Politechniki Lubelskiej na podstawie informacji przedstawionej przez dyrektora Biblioteki Politechniki Lubelskiej ocenia pozytywnie funkcjonowanie systemu biblioteczno-informacyjnego Politechniki Lubelskiej w kadencji 2012-2016.
2. Informacja dotycząca oceny systemu biblioteczno-informacyjnego Politechniki Lubelskiej w kadencji 2012-2016 stanowi załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podpisania przez rektora Politechniki Lubelskiej.

Przewodniczący
Senatu Politechniki Lubelskiej

Rektor
Prof. dr hab. inż. Piotr Kacejko

Funkcjonowanie systemu biblioteczno-informacyjnego w latach 2012-2015

Wstęp

Funkcjonowanie systemu biblioteczno-informacyjnego jest związane z funkcjonowaniem macierzystej uczelni – działanie biblioteki akademickiej zależy od jej poziomu naukowego i kondycji nauczania. Wzrost zapotrzebowania na dobry warsztat informacyjny obserwowany jest we wszystkich typach szkół wyższych. W niniejszym sprawozdaniu zostanie przedstawiony potencjał naszego systemu i zostaną wskazane kierunki rozwoju.

Biblioteka Politechniki Lubelskiej (BPL) zostanie przedstawiona jako:

- jednostka organizacyjna Uczelni,
- miejsce – siedziba,
- organizator dostępu do wiedzy,
- ośrodek informacji i kształcenia w zakresie informacji naukowej,
- wydawca.

Działalność organizacyjna i formalno-prawna Biblioteki

Zmiany organizacyjne zachodzące w omawianym okresie były spowodowane zmianą siedziby i polegały na przekształcaniu, scalaniu lub tworzeniu nowych oddziałów. Ponadto przeobrażenia wymuszone są przez dynamiczny rozwój technologii informacyjnych i wynikające z nich zmiany oczekiwań użytkowników. Konsekwencją są nowe zapisy prawne i odpowiedni sposób zarządzania pracownikami.

W tym czasie wydanych zostało 6 wewnętrznych aktów prawnych dotyczących funkcjonowania systemu biblioteczno-informacyjnego:

2012 rok

- **Zarządzenie Nr R-31/2012** Rektora Politechniki Lubelskiej z dnia 25 lipca 2012 r. w sprawie wprowadzenia regulaminu organizacyjnego Biblioteki Politechniki Lubelskiej;

2013 rok

- **Zarządzenie Nr R-11/2013** Rektora Politechniki Lubelskiej z dnia 23 stycznia 2013 r. w sprawie dokumentowania publikacji pracowników Politechniki Lubelskiej,

- **Uchwała Nr 49/2013/VII** Senatu Politechniki Lubelskiej z dnia 26 września 2013 r. w sprawie zasad tworzenia, prowadzenia i znoszenia kierunków studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz wytycznych dla rad wydziałów w zakresie projektowania planów studiów i programów kształcenia w Politechnice Lubelskiej;

2014 rok

- **Zarządzenie Nr R-11/2013** Rektora Politechniki Lubelskiej z dnia 3 października 2014 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu organizacyjnego Biblioteki Politechniki Lubelskiej;

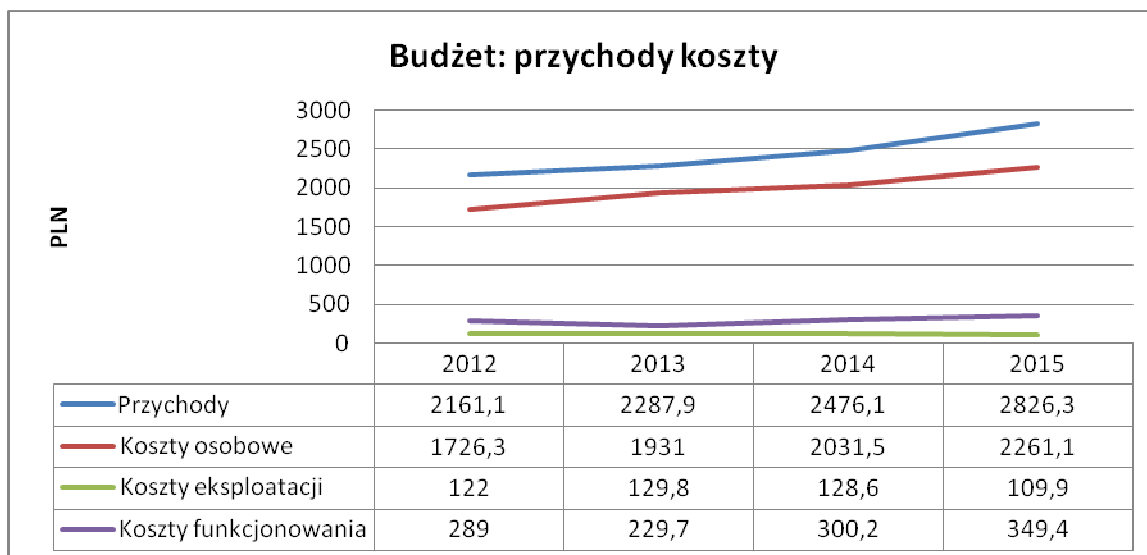
2015 rok

- **Zarządzenie Nr R-21/2015** Rektora Politechniki Lubelskiej z dnia 25 marca 2015 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu organizacyjnego Biblioteki Politechniki Lubelskiej,
- **Zarządzenie Nr R-74/2015** Rektora Politechniki Lubelskiej z dnia 15 grudnia 2015 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu udostępniania zbiorów bibliotecznych oraz zasad działalności usługowej w Bibliotece Politechniki Lubelskiej.

Finanse Biblioteki

Budżet BPL stanowi odtworzenie wyniku finansowego poprzedniego roku, a koszty związane z funkcjonowaniem systemu biblioteczno-informacyjnego to 1,3% budżetu Uczelni. W omawianym okresie wyniki finansowe były dodatnie. Koszty osobowe stanowią ok. 80% budżetu, a pozostałe składniki to koszty eksploatacji i funkcjonowania. W kosztach funkcjonowania zawiera się budżet na zakup księgozbioru.

Na realizację konkretnych zadań Biblioteka była finansowo wspierana przez rektora z funduszu ds. informatyzacji i inwestycji. Największe koszty pochłonął zakup regałów przesuwanych z napędem elektrycznym. Ponadto rokrocznie w latach 2012-2015 Biblioteka uzyskiwała dotację na digitalizację norm branżowych z funduszu Działalności Upowszechniającej Naukę MNiSW, łącznie w wysokości 183,4 tys. zł.

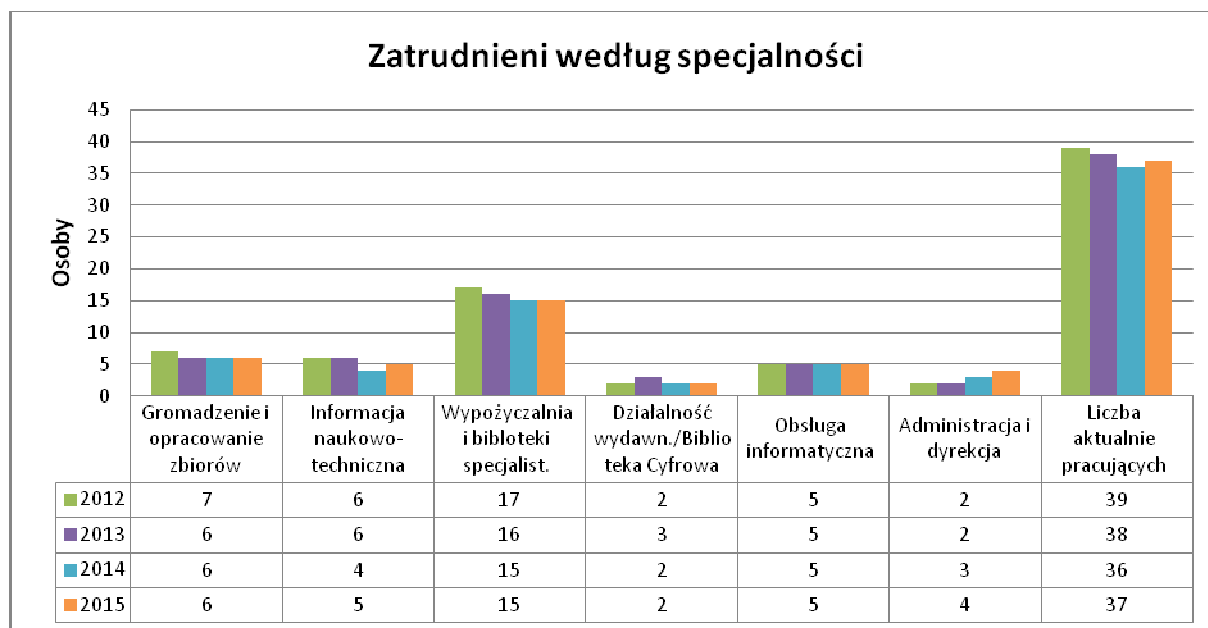

Pracownicy – struktura stanowisk

W 2008 roku w Bibliotece zatrudnionych było 42 bibliotekarzy. W 2009 r. zostały zlikwidowane dwa etaty, a w latach 2011-2015 kolejne dwa. Należy pamiętać, że w 2010 r. zostało przeniesione wydawnictwo, które absorbuje dwa stanowiska. Biblioteka dysponuje obecnie 38 etatami.

W Bibliotece konieczne jest przeprowadzanie zmian na stanowiskach ze względu na nowe obowiązki, które wynikają z wymogów nowoczesnego bibliotekarstwa naukowego. Konieczna jest specjalizacja nie tylko na stanowiskach bibliotekarskich i informatycznych, ale coraz większe znaczenie mają umiejętności z zakresu promocji i marketingu. Specjalizacja wymaga permanentnego kształcenia w następujących kierunkach zawodowych:

- bibliotekarz dziedzinowy w bibliotekach specjalistycznych – specjalizacja w zakresie umiejętności informacyjnych i dokumentacyjnych;
- bibliotekarz – specjalizacja w zakresie informacji naukowo-technicznej i bibliometrii;
- bibliotekarz – specjalizacja z zakresu gromadzenia i opracowania zbiorów;
- bibliotekarz – wydawca – umiejętności edytorskie;
- bibliotekarz – pedagog, prowadzący regularne zajęcia ze studentami oraz kursy i warsztaty z innymi użytkownikami i bibliotekarzami;
- bibliotekarz systemowy zajmujący się oprogramowaniem bibliotecznym;
- informatyk;
- specjalista ds. promocji - wizualizacja, wystawy, fora społecznościowe;
- logistyk – kwestie administracyjne i zaopatrzeniowe;
- specjalista ds. finansowo-administracyjnych.

Pomieszczenia, wyposażenie i remonty

2013 rok

- przeprowadzka Biblioteki WBiA do nowej lokalizacji w budynku WICA,
- początek prac projektowych pomieszczeń BPL w CliZT;

2013-2014

- kompletny remont pomieszczenia Biblioteki WZiPT (powiększenie powierzchni, częściowa wymiana wyposażenia – meble z Biblioteki WBiA, wymiana oświetlenia);

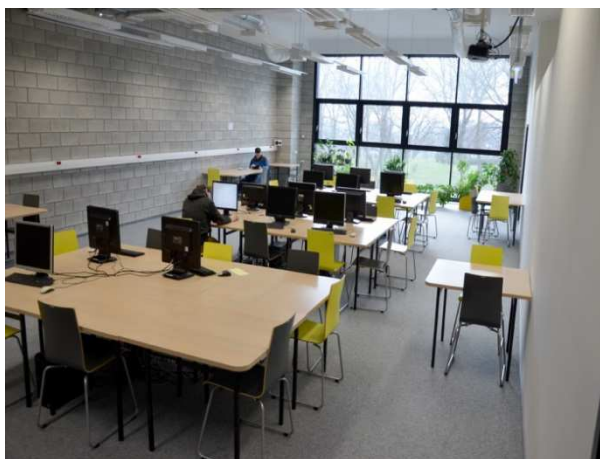
2014 rok

- październik – przeprowadzka Oddziałów BPL z budynku WM, CoE Aspect do nowej lokalizacji w budynku Centrum Innowacji i Zaawansowanych Technologii,
- grudzień – uzupełnienie wyposażenia (zakup regałów jezdnych do Oddziału Udostępniania Zbiorów);

2015 rok

- przeprowadzka Oddziału Udostępniania Zbiorów z budynku stołówki do budynku CliZT,
- uzupełnienie wyposażenia w pomieszczeniach BPL:
 - zakup mebli do czytelnicy Ośrodka Informacji Naukowo-Technicznej,
 - zakup regałów metalowych do Oddziału Udostępniania Zbiorów,
 - montaż wykładziny w czytelnicy studenckiej Oddziału Udostępniania Zbiorów,
 - wykonanie oznakowania identyfikacji wizualnej (pasy, tablice informacyjne, system ekspozycji).

Biblioteka zyskała nowoczesną przestrzeń wynoszącą 1152 m², wyposażoną w dobrym stylu, z przestrzenią na księgozbiór czytelnie.

Łączna powierzchnia, wraz z bibliotekami specjalistycznymi, wynosi 1999 m², przekłada się to na 268 miejsc dla użytkowników.

Informatyzacja

W obecnej dobie działalności bibliotecznych oddziałów IT stanowi podstawę funkcjonowania instytucji. Awaria sieci czy niesprawne oprogramowanie uniemożliwia funkcjonowanie biblioteki. Dlatego tak ważny jest profesjonalny zespół informatyków administrujących różnorodne oprogramowanie i tworzących aplikacje lub czuwających nad sprawnością sprzętu.

W BPL zespół informatyczno-bibliotekarski pracuje wzorowo, a wynikiem jest m.in. wiele aplikacji zaprojektowanych i wykorzystywanych przez użytkowników i bibliotekarzy wspomagających funkcjonowanie Biblioteki.

Oprogramowanie funkcjonujące w Bibliotece PL

Podstawowe funkcjonowanie Biblioteki obsługiwane jest przez zintegrowany system komputerowy Virtua. Co roku przeprowadzana jest migracja systemu do nowej wersji. W 2015 roku zostało zakupione oprogramowanie katalogu komputerowego nowej generacji.

W perspektywie kilku najbliższych lat przewidywana jest zmiana systemu bibliotecznego. Działania te wymagają współpracy z bibliotekami akademickimi w kraju. Trwają rozmowy na szczepku Konferencji Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich na temat zawiązania konsorcjum ogólnopolskiego ok. 30 bibliotek akademickich.

Aplikacje zewnętrzne autorstwa pracowników Oddziału Informatyzacji:

- Baza Publikacji Pracowników PL – powstała w 2012 r.,
- Infonet – wyszukiwarka czasopism dostępnych w BPL,
- wyszukiwarka norm w bazie Polskich Norm PKN,
- komunikator Ikema/LiveChat,
- wystawy wirtualne,
- działalność wydawnicza,
- obsługa frekwencji i wykorzystania stanowisk komputerowych.

Oprogramowanie wewnętrzne autorstwa pracowników Oddziału Informatyzacji:

- ewidencja pracowników,
- koszty Biblioteki,
- inwentarz książek,
- inwentarz czasopism,
- akcesja książek BPL,
- akcesja książek jednostek PL,
- sprawozdawczość – statystyki,
- inwentarz sprzętu komputerowego.

Sprzęt komputerowy

Posiadamy na stanie ok. 140 komputerów, z czego ok. 90 przeznaczonych jest dla użytkowników. Utrzymanie takiej liczby sprzętu wymaga stałej aktualizacji, czuwania nad jego sprawnością oraz wymiany. Dla utrzymania obecnego stanu posiadania, roczny zakup powinien być na poziomie minimum 15 komputerów.

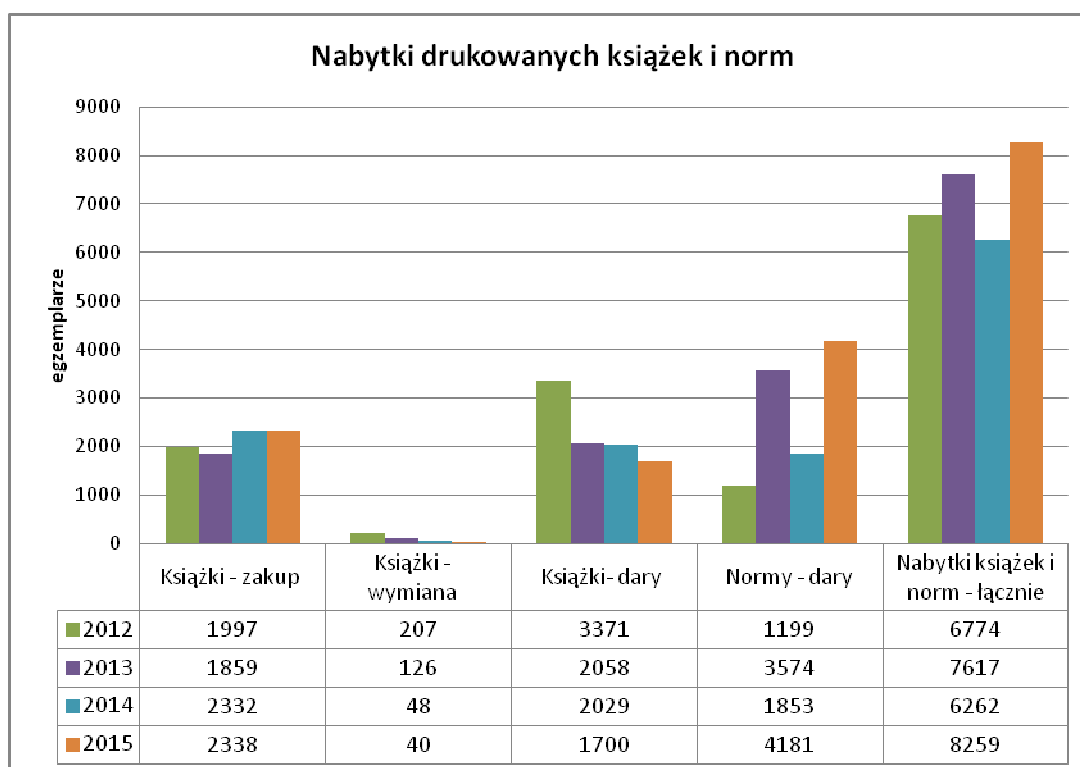
Gromadzenie i opracowanie zasobów

Na obecnym poziomie rozwoju technologii sieciowych i dokonań związanych z zarządzaniem informacją ważniejsze jest organizowanie dostępu do zasobów informacyjnych niż ich posiadanie. Biblioteka PL działa w modelu hybrydowym, oznacza to równowagę zbiorów drukowanych i dostępu do zasobów elektronicznych.

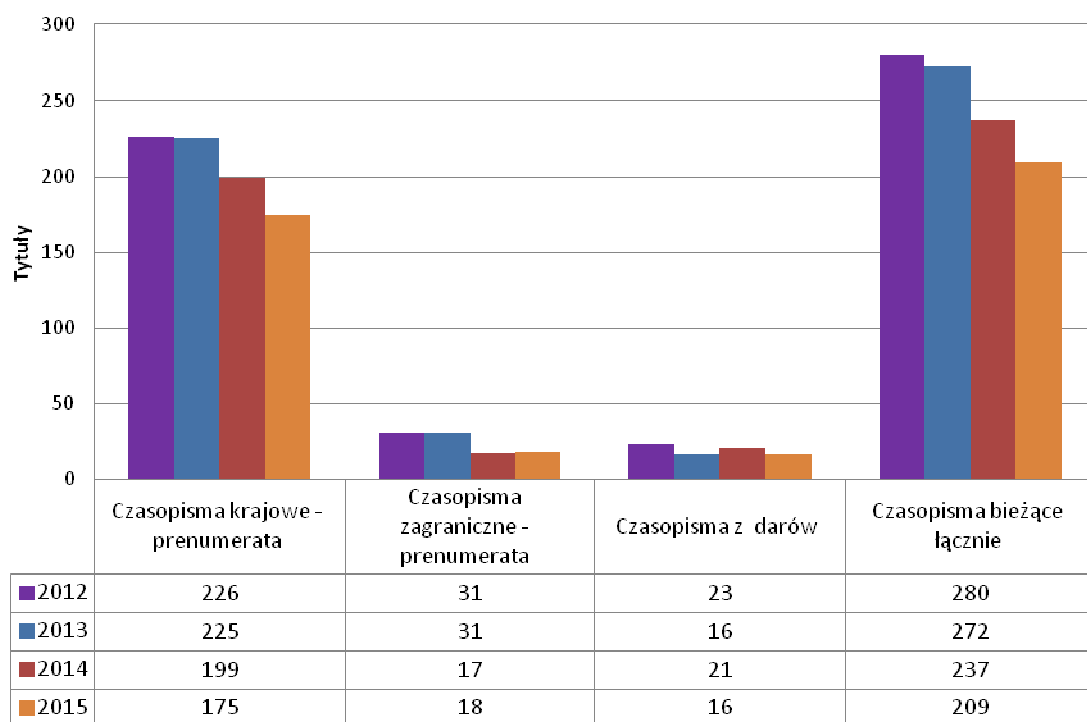
Stan zasobów drukowanych

Zasoby drukowane Biblioteki liczą ponad 150 tys. woluminów i są mniejsze w porównaniu ze zbiorami bibliotek akademickich uczelni technicznych średniej wielkości. Przyczyną tego jest przede wszystkim permanentna selekcja zasobów wychodzących z użytkowania. Było to spowodowane brakiem przestrzeni do magazynowania. Biblioteki posiadające własne siedziby nigdy nie musiały się tak ograniczać, jak to jest w przypadku naszej jednostki.

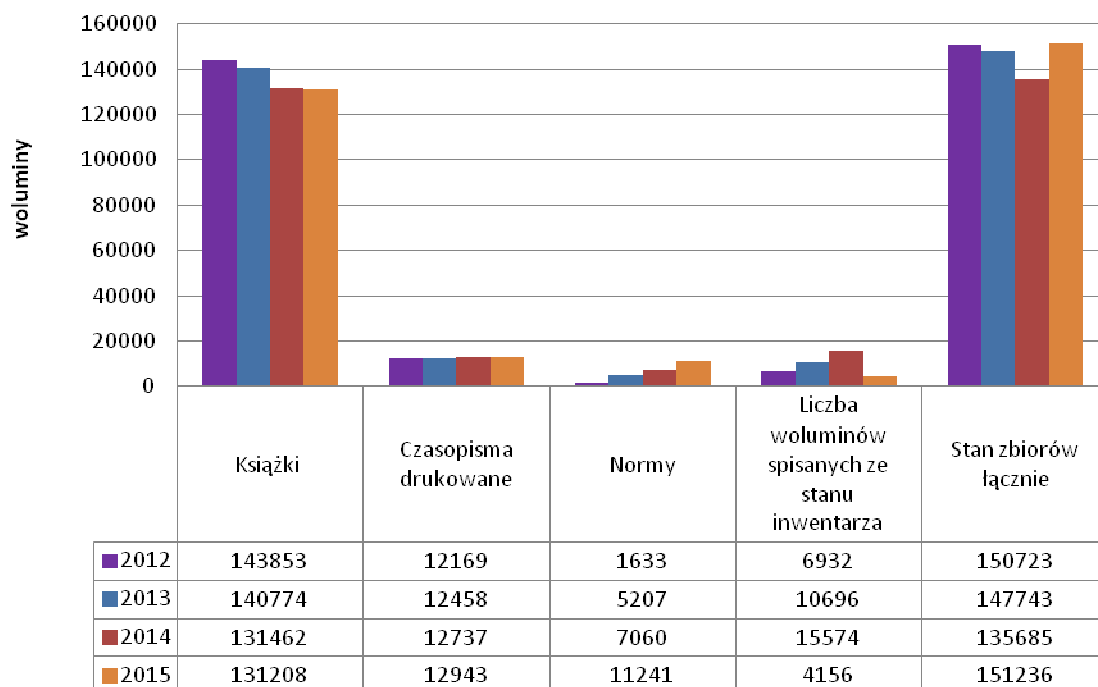
W ostatnich czterech latach roczny przyrost zbiorów to blisko 8 tys. woluminów, jednak w dalszym ciągu selekcja była wyższa. Tym razem było to spowodowane perspektywą przeprowadzki i dotyczyło tytułów, które występowały w wielu egzemplarzach.

Nabytki czasopism drukowanych

Zasoby drukowane zinwentaryzowane – razem

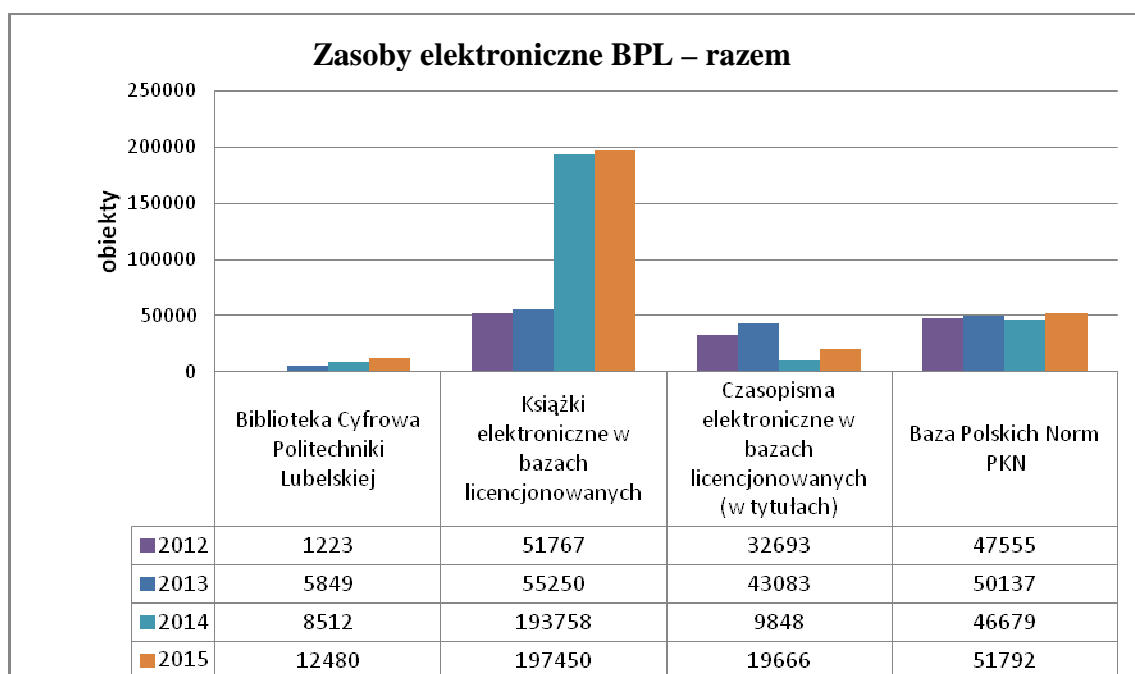

Stan zasobów elektronicznych

Dzięki licencji krajowej posiadamy możliwość korzystania z najważniejszych źródeł literatury naukowej na świecie. Ponadto prenumerujemy bazy specjalistyczne. Wykorzystanie jest monitorowane i rokrocznie weryfikowane. Dlatego rezygnujemy z mało popularnych baz na rzecz innych, które cieszą się zainteresowaniem podczas dostępów testowych. Obecnie mamy dostęp do 50 baz komercyjnych i liczne zasoby OpenAccess. Dostęp ten jest zorganizowany w E-czytelnicy umiejscowionej na stronie domowej BPL biblioteka.pollub.pl

Bardzo ważne są zasoby elektroniczne znajdujące się Bibliotece Cyfrowej PL, która jest ściśle powiązana z działalnością wydawniczą Uczelni. Wszystkie wydawane publikacje umieszczane są równolegle w Bibliotece Cyfrowej. Ponadto dzięki grantom realizowanym w latach 2011-2015 do zasobu trafiły zdigitalizowane normy branżowe będące w posiadaniu BPL. W ciągu tego okresu zostało wprowadzonych ponad 10 tys. pełnych obiektów tych dokumentów.

Istotny, z punktu widzenia funkcjonowania uczelni technicznej, jest dostęp do kompletnego zbioru aktualnych polskich norm Polskiego Komitetu Normalizacyjnego (PKN). Umowa z PKN wymaga od nas świadectwa systemu zarządzania bezpieczeństwem informacji zgodnego z normą PN-ISO/IEC 27001:2014-12. Co roku jesteśmy poddawani audytowi zewnętrznemu przeprowadzanemu przez audytorów z PKN.

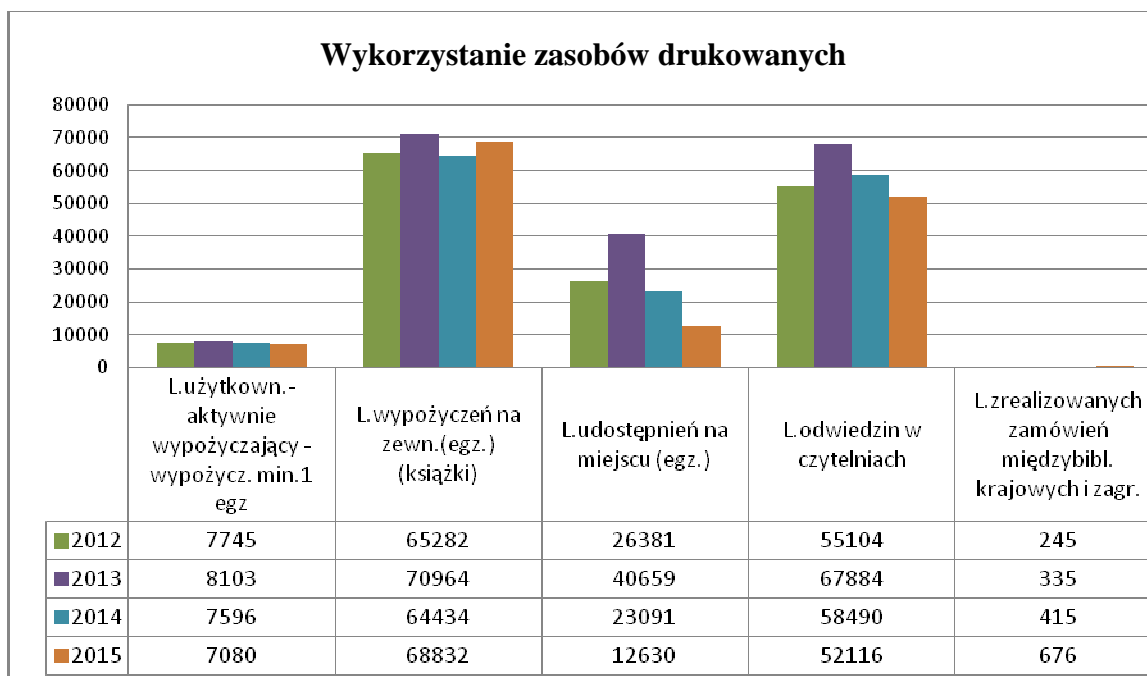

Wykorzystywanie zasobów Biblioteki

Zasoby drukowane

Roczne wykorzystanie zasobów drukowanych oscyluje wokół 80-90 tys. egzemplarzy. Notujemy spadek w stosunku do poprzedniego okresu, który wynosił powyżej 100 tys. woluminów. Maleje wykorzystanie w czytelnich, ale księgozbiory czytelniane też są udostępniane do domu w ramach systemu wypożyczeń krótkoterminowych.

Utrzymuje się frekwencja odwiedzin w czytelnich. Studenci chętnie przychodzą do bibliotek specjalistycznych w czasie przerw między zajęciami. Najczęściej odwiedzaną czytelnią jest Biblioteka na Wydziale Mechanicznym. Wynika to z największej liczby studentów oraz specyfiki budynku. Studenci nie tylko przychodzą się uczyć lub korzystać z komputerów, ale spędzają tam wspólnie czas.

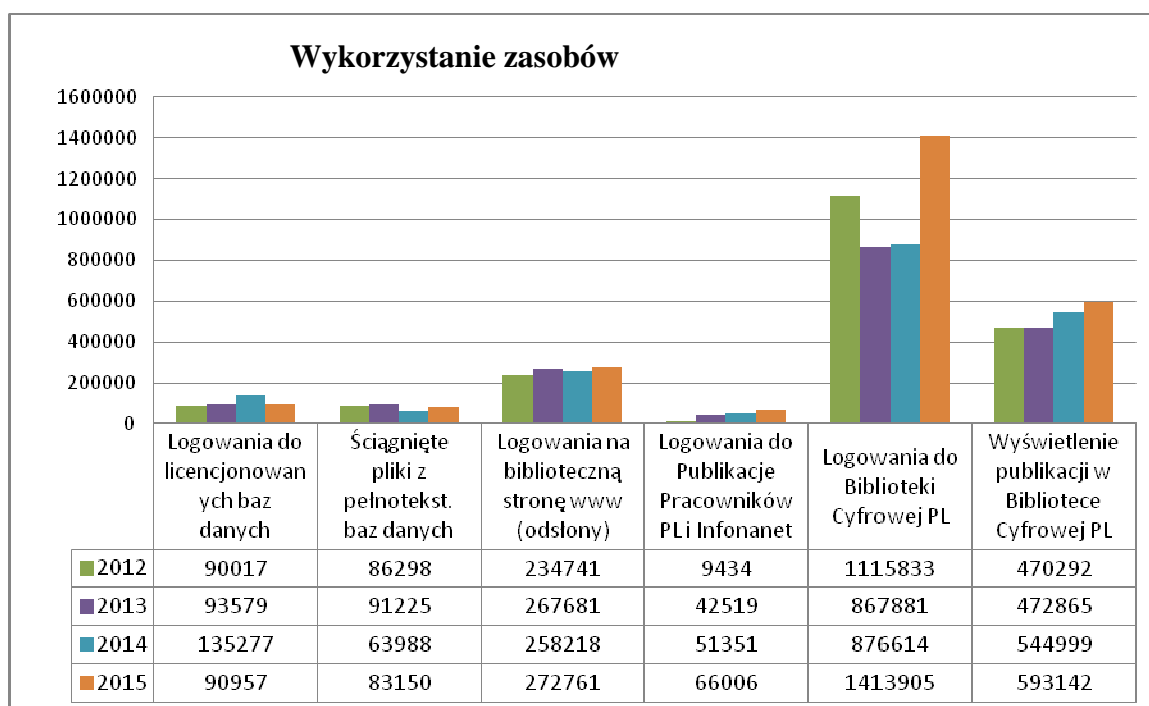

Zasoby elektroniczne

Udostępnianie zasobów elektronicznych jest ważną częścią oferty Biblioteki. Strona domowa Biblioteki jest „bramą” do zasobów naukowych zgromadzonych w E-czytelni lub dostępnych za pomocą takich narzędzi, jak: multiwyszukiwarka, katalog, Infonanet. Najlepsze wyniki Biblioteka notuje w bazach: Science Direct, EBSCOHost, IEEE oraz Ibuk, która jest bardzo popularna wśród studentów.

Biblioteka Cyfrowa PL należy do najlepiej wykorzystywanych spośród polskich repozytoriów i bibliotek cyfrowych uczelni technicznych. Zauważamy stały wzrost liczby czytanych dokumentów. Podobnie jest z odwiedzinami w Bazie Publikacji Pracowników PL. Od czasu, gdy dane te stanowią podstawę oceny, obserwowany jest wzrost odwiedzin.

Poniższy wykres daje szczegółowy obraz udostępnień w poszczególnych latach.

Działalność dydaktyczna

Każda biblioteka akademicka zobowiązana jest ustawowo do działalności dydaktycznej w swojej macierzystej uczelni. W naszej bibliotece obowiązek ten jest realizowany na rzecz studentów rozpoczynających naukę z zakresu umiejętności korzystania z biblioteki naukowej, z jej zasobów oraz z narzędzi wyszukiwawczych.

Studenci wyższych lat szkoleni są na zajęciach Informacji naukowej z zakresu wykorzystywania najnowszych zasobów wiedzy niezbędnej przy przygotowaniu pracy dyplomowej oraz dalszej pracy naukowej czy zawodowej.

Pracownikom naukowym służymy pomocą z zakresu korzystania z nowych baz danych, narzędzi zarządzania informacją lub narzędzi parametrycznych

Od 2015 r. zajęcia z Przynależenia bibliotecznego i Informacji naukowej są wpisane w siatkę zajęć, przygotowujemy do nich sylabusy oraz jesteśmy oceniani.

Prowadzenie zajęć wymaga od bibliotekarzy stałego pogłębiania umiejętności, śledzenia nowych źródeł wiedzy i usług komunikacyjnych.

Do działalności dydaktycznej zaliczane są również kursy i warsztaty wewnętrzne. Szkolenia są przeprowadzane na zasadzie wzajemności przez bibliotekarzy o określonej specjalności. W miarę potrzeb bibliotekarze odbywają szkolenia w większych ośrodkach bibliotekarskich w Polsce lub w instytucjach związanych z zarządzaniem nauką.

Uczestnicy szkoleń	2012	2013	2014	2015
Studenci I roku – Przesposobienie biblioteczne	1783	2008	1680	1837
Studenci wyższych lat – Informacja naukowa + seminaria	x	x	x	1436
Doktoranci i pracownicy naukowci	296	408	127	147
Bibliotekarze – szkolenia wewn. + zewn. (godz.)	119	86	103,5	266

Działalność dokumentacyjna

Od 2012 r. Baza Publikacji Pracowników PL, oprogramowanie zaprojektowane przez pracownika Oddziału Informatyzacji BPL, powstaje za sprawą 13 bibliotekarzy na bieżąco wprowadzających opisy bibliograficzne. Dane są kompletne i wykorzystywane do oceny jednostek Uczelni, gdyż baza posiada szereg rozwiązań wspomagających parametryzację.

Od 2015 roku wyeksportowane dane z bazy zasilają Moduł Sprawozdawczy Polskiej Bibliografii Naukowej, który ma służyć do oceny jednostek na poziomie ministerialnym. W związku z tym konieczne było przygotowanie dodatkowych narzędzi i uzupełnianie danych, do których zostaliśmy zobligowani w stosownym rozporządzeniu MNiSW.

Do bazy została wprowadzona poniższa liczba opisów publikacji:

Baza Publikacji Pracowników PL	
2012	1575
2013	1754
2014	1868
2015	1815

Działalnością dokumentacyjną zasługującą na podkreślenie jest uczestnictwo w ogólnopolskim konsorcjum bazy polskich czasopism technicznych BAZTECH. Rejestrujemy tam artykuły z czasopismach naukowych wydawanych w Politechnice Lubelskiej lub redagowanych przez pracowników Uczelni. Włączanie do obiegu informacji naukowej przyczynia się do podnoszenia ich rangi.

Działalność wydawnicza

Istniejące w Bibliotece od 2010 r. wydawnictwo uczelniane ugruntowało swoją działalność zgodnie z formułą równoległego publikowania papierowego i elektronicznego w Bibliotece Cyfrowej PL.

Rocznie ukazuje się ok. 100 tytułów, co przy dwuetatowej obsadzie jest dużym osiągnięciem.

Wydane tytuły	2012	2013	2014	2015	Razem
Monografie	38	63	43	45	189
Podręczniki	21	6	19	12	58
Materiały konferencyjne	6	3	2	4	15
Rozprawy doktorskie	1	7	10	9	27
Czasopisma	4	15	8	16	43
Inne	5	7	27	12	51
Razem	75	101	109	98	383

W Bibliotece zajmujemy się również dystrybucją wydawnictw, tj. egzemplarzem obowiązkowym oraz w ograniczonym zakresie, sprzedażą.

Wydarzenia organizowane przez Bibliotekę PL

Wydarzenia traktujemy jako ważną formę promocji Biblioteki. Dlatego co roku uczestniczymy w Festiwalu Nauki i Dniach Otwartych Politechniki Lubelskiej. Ponadto organizujemy spotkania z pracownikami naukowymi w celu promocji naszych zasobów i usług, a także poruszane są tematy dotyczące parametryzacji. Ze względu na nową przestrzeń planujemy kontynuowanie organizowania wystaw związanych z historią techniki oraz działalnością BPL.

2012 rok

- Dni Otwarte PL – prezentacja Biblioteki,
- IX Festiwal Nauki – stoisko na pikniku,
- Spotkanie z wydawcami – „Mój cel – lista filadelfijska”,
- Prezentacje wydawców – Ebrary, IPS, EDS Ebsco, SAE Digital Library,
- Prezentacja stanowiska dla niepełnosprawnych – uczniów szkół specjalnych;

2013 rok

- Dni Otwarte PL – prezentacja Biblioteki,
- X Festiwal Nauki – stoisko na pikniku i jeden projekt,
- Seminarium: „Współpraca bibliotek z uczelnią w zakresie parametryzacji” – 29 października;

2014 rok

- Dni Otwarte PL – prezentacja Biblioteki,
- XI Festiwal Nauki – stoisko na pikniku i dwa projekty,
- Inżynier na Rynku Pracy,
- Wizyta bibliotekarzy z Ukrainy,
- Wizyta delegacji z Afryki w ramach TEMPUS;

2015 rok

- Dni Otwarte PL – prezentacja Biblioteki,
- XII Festiwal Nauki – stoisko na pikniku i cztery projekty,
- Inżynier na Rynku Pracy – prezentacja Biblioteki,
- Prezentacja Biblioteki dla przedstawicieli uczelni ze Słowacji i Litwy,
- Lubelskie Targi Książki – prezentacja wydawnictw PL.

Zakończenie

Biblioteka Politechniki Lubelskiej pod wieloma aspektami rozwija się zgodnie z tendencjami nowoczesnego bibliotekarstwa akademickiego. Jest już standardem oferta biblioteki hybrydowej, dotycząca spójności zasobów i usług tradycyjnych i elektronicznych. Obecnie ogromne znaczenie mają kompetencje pracowników biblioteki, w której powinny pracować osoby o różnych specjalnościach. Ostatnie cztery lata upłynęły pod znakiem kształcenia i samokształcenia bibliotekarzy. Jest to zadanie trudne i wymaga przełamywania barier, a przede wszystkim rozumienia faktu, że bibliotekarz nie tylko musi nadążać za zmianą oczekiwań użytkowników, ale powinien mieć wpływ na poziom kultury informacyjnej społeczności akademickiej.

Drugim ważnym zadaniem była zmiana siedziby. Biblioteka znajduje się w nowoczesnym budynku. Standard udostępniania zbiorów został znacznie podwyższony, jednak budynek Centrum Innowacji i Zaawansowanych Technologii był zaprojektowany na potrzeby laboratoriów i nie spełnia wymogów nowoczesnej biblioteki. Obecnie biblioteka akademicka jako centrum wiedzy to miejsce z wolnym dostępem do zbiorów, w układzie rzeczowym, z wieloma urządzeniami samoobsługowymi, jak: kioski do samodzielnych wypożyczeń i zwrotów, urządzenia do samodzielnego skanowania i kopiowania. Ponadto ważna jest przestrzeń z pomieszczeniami pracy indywidualnej i grupowej, strefy ciszy i strefy nieformalnych spotkań studentów. Te spotkania są ważne by zrozumieć, że biblioteka to miejsce inspiracji, kształtujące określone zachowania i potrzeby intelektualne, które pozostają na całe życie.